

Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

НАУКА
І
СУЧАСНІСТЬ

Збірник наукових праць

Том XXXVII

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ	3
<i>І. М. Ковчина</i>	
Сучасна соціальна політика у галузі охорони материнства та дитинства у Росії	3
<i>Л. О. Базиль</i>	
Становлення літературної освіти в українських школах за умов функціонування Дальтон-плану	18
<i>Н. Ф. Босак</i>	
Лінгводидактична модель формування фонетико-орфоепічної компетенції студентів філологічних факультетів	29
<i>І. О. Білецька</i>	
Зміст та структура цінності особистості іншої людини	36
<i>М. О. Желуденко</i>	
Трансформації інституту сім'ї як найвищої цінності в педагогічній системі Німеччини	46
<i>С. М. Жуков</i>	
Народна педагогіка як основа наукової педагогіки	52
<i>І. С. Кочарян</i>	
Маркетингові аспекти організаційної культури керування поводженням персоналу	60
<i>Л. П. Мармураш</i>	
Гуманістична спрямованість системи освіти в Європі періоду давнини	66
<i>Н. П. Муранова</i>	
Особистісно орієнтований підхід у допрофесійній підготовці ліцеїстів	71
<i>М. М. Скиба</i>	
Значення та можливості використання методичних ідей з біології 20–30-х років ХХ ст. для сучасної школи	79
<i>М. О. Сова</i>	
Вивчення готовності майбутніх учителів до поліхудожнього розвитку учнів	89

разованию, разработанные в психолого-педагогической литературе. Предложена трехкомпонентная структурная модель личности ученика, модель выпускника Авиакосмического лицея.

*М. М. Скиба
Національний педагогічний
університет імені М. П. Драгоманова*

ЗНАЧЕННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ З БІОЛОГІЇ 20–30-х РОКІВ ХХ ст. ДЛЯ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Соціальні перетворення, що відбуваються в Україні, сприяють відродженню духовності, національної культури, зумовлюють необхідність пошуку нових засобів навчання та виховання дітей і молоді. Одним із принципів реалізації Державної національної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття) проголошено національну спрямованість освіти, «що полягає у невіддільності освіти від національного ґрунту, її органічному поєднанні з національною історією і народними традиціями, збереженні та збагаченні культури українського народу, визнанні освіти важливим інструментом національного розвитку і гармонізації національних відносин» [1, с. 9].

Вирішення важливих сучасних проблем, впровадження інновацій неможливе без врахування досвіду минулого, найбільш раціональних ідей, що пройшли перевірку часом. Вивчення історії розвитку методичної думки розширює світогляд педагога та застерігає від помилок у педагогічній роботі. Одночасно знання історії дозволяє виявити найбільш прогресивні ідеї та творчо використовувати їх в сучасних умовах. Тому науковці і дослідники все частіше звертаються до педагогічних надбань минулого з метою втілення їх в освіту та виховання підростаючого покоління.

За останнє десятиріччя з'явилась низка праць, присвячених розвитку методичних ідей, діяльності українських педагогів першої половини ХХ ст. Це наукові дослідження Л. Кузьмич, О. Овчарук, Т. Садової, Т. Самоплавської, Б. Ступарика та ін. [2–6].

Аналіз методичної, педагогічної літератури, періодичних видань, дисертаційних робіт засвідчує про недостатнє висвітлення

проблеми історичного розвитку шкільної біологічної освіти та методики її навчання в Україні, використання прогресивних методичних ідей в сучасній школі. Фрагментарні відомості про історію розвитку методики викладання біології в Україні є лише у працях О. Д. Гончара [7], Л. Є. Логінової [8], Н. Й. Мішук та А. В. Степанюк [9], Е. В. Середенко [10], Л. П. Старікової [11] та ін.

В цій публікації ми поставили завдання обґрунтувати значення та можливості використання методичних ідей з біології 20–30-х рр. ХХ ст. в умовах сучасної школи. Провівши дослідження процесу становлення і розвитку шкільної біологічної освіти та методики її викладання в Україні у 20–30-х роках ХХ століття, ми дійшли висновку, що використання передових методичних ідей того часу є актуальним для сучасної школи. На наш погляд, досліджуваний період дещо співзвучний з сьогоденням. Так, на сучасному етапі здійснюється пошук структури та змісту шкільної біології, впроваджуються нові форми та методи її навчання, що було характерним і для періоду 20–30-х років ХХ ст.

Проаналізуємо детальніше доцільність та можливості використання методичних ідей розгляданого періоду в умовах сучасної школи. Слід зауважити, що деякі з них достатньо або частково реалізовані у «Програмах для загальноосвітніх навчальних закладів. Біологія 6–11 класи» (2001 р.) [12].

На нашу думку, актуальними для сучасності є запропоновані у 20-х рр. вимоги до шкільного підручника з природознавства: науковість, цікавий виклад матеріалу, теоретичний виклад на основі явищ і об'єктів, доступних для безпосереднього спостереження, здатність забезпечити суму знань відповідно до програми, взаємозв'язок і наступність між підручниками, еволюційне вчення як провідна ідея, достатня кількість матеріалу для самостійного опрацювання учнями та для інших форм роботи, наявність завдань для колективного опрацювання та їх дозування, естетичне оформлення.

Доцільно використати позитивний досвід побудови більшості робочих книг з природознавства 20-х — початку 30-х років ХХ ст.: доступність, наявність запитань для розвитку логічного мислення, завдань творчого характеру, для проведення дослідів і спостережень, інструкцій до лабораторних та практичних робіт, переліку літератури для самостійного опрацювання, додаткового тексту, термінологічних словників та алфавітних покажчиків.

Водночас у побудові шкільних підручників слід уникати недоліків, які були характерні для робочих книг та підручників 20–30-х рр. і збереглися в більшості сучасних підручників: невідповідність програмам та віковим особливостям школярів, надмірна деталізація матеріалу або конспективність і схематизм у його викладі, перенасиченість термінами і поняттями, помилки у викладенні фактичного матеріалу, нецікавість і сухість, відсутність яскравих прикладів з екології, матеріалу з історії науки, низька якість оформлення тощо.

Заслуговують уваги вчителів і методистів шляхи поліпшення викладання біології, на які вказувалось у методичних листах та працях українських педагогів 30-х років ХХ ст. О. Підгрушної та В. Хіміча: підвищення наукового рівня викладання програмового матеріалу водночас з дотриманням принципу доступності; виховання учнів у процесі викладання; застосування вчителем різних форм роботи, використання власних спостережень та відомостей з додаткової літератури; належна увага до використання наочності; забезпечення достатнього рівня виконання лабораторно-практичних робіт (робота з мікропрепаратами і роздатковим матеріалом, визначення видів рослин і тварин, досліди) та проведення екскурсій; організація роботи на пришкільних навчально-дослідних ділянках, в куточку живої природи та гуртку юннатів; вироблення в учнів вміння працювати з підручником, давати характеристику об'єктів за планом; робота з термінами, запровадження в практику складання термінологічних словників; налагодження роботи з вивчення місцевої флори і фауни; заготівля роздаткового матеріалу; належна увага з боку вчителів до ведення учнівських зошитів (відмова від конспектування матеріалу, увага до малюнків) та відповідей учнів [13, 14].

Незважаючи на значний відрізок часу, який відділяє нас від 20–30-х років ХХ ст., вказані вище шляхи поліпшення викладання біології залишаються актуальними і для сучасної школи. Адже вимоги, які ставились до шкільної роботи, не завжди втілювались на практиці, що має місце і в наш час.

На нашу думку, прийнятною для сучасної школи є ідея побудови шкільного курсу біології, зокрема 6–7 класів, за принципом сезонності, запропонована у програмах на початку 20-х рр. ХХ ст. Це значить, що на вивчення біології слід виділити більшу кількість годин на осінній та весняний періоди з тим, щоб забез-

печити спілкування учнів з природою шляхом проведення екскурсій, робіт на пришкільній навчально-дослідній ділянці. На зимовий період доцільно збільшити кількість годин на вивчення предметів, що не пов'язані з природою.

Ми вважаємо, що вивчення живих об'єктів доцільно здійснювати, по можливості, під час екскурсій, де школярі матимуть змогу спостерігати за ними, виявляти взаємозв'язки в природі, зв'язок між будовою і процесами життєдіяльності та умовами навколишнього середовища. Такі екскурсії не потребують особливих умов проведення, приладів та інструментів. Місцями для їх проведення можуть бути найближчий до школи парк, сквер, ліс, річка, ставок, луг, поле тощо. При цьому перевагу необхідно надавати дослідницьким екскурсіям, під час яких учні вчать вести спостереження за живими об'єктами, досліджувати доступні для них життєві явища. Варто приділити також увагу опрацюванню екскурсійного матеріалу: виготовленню роздаткового матеріалу, впорядкуванню колекцій та гербаріїв, заселенню куточка живої природи з подальшим проведенням спостережень та найпростіших дослідів, організації виставок, написанню рефератів тощо. Водночас слід застерігати учнів від масового збору об'єктів, їх знищення та витоптування, збору рідкісних та зникаючих видів. У зв'язку з цим ми пропонуємо збільшити кількість екскурсій, особливо у 6–7 та 11 класах, де програмовий матеріал пов'язаний з вивченням рослинних (6 кл.) та тваринних організмів (7 кл.), природних та штучних екосистем, мінливості, селекції рослин і тварин, способів розмноження рослин, методів розведення свійських тварин та ін. (11 кл.). Так, у програмі з біології (2001 р.) зазначено, що «неодмінною умовою виконання навчальної програми є проведення шкільних екскурсій. Учитель має право самостійно обирати час їх проведення, використовуючи при цьому години навчальної практики» [12, с. 12]. Даною програмою передбачено: для 6-го кл. — чотири екскурсії, для 7-го — чотири (на час літньої практики), для 11-го — три екскурсії, що є недостатнім.

Актуальною для сучасної школи є проблема організації позаурочної та позакласної роботи з біології, зокрема, проведення занять в куточках живої природи та на пришкільних навчально-дослідних ділянках, організація гуртків юннатів. Проведене нами дослідження показує, що саме у 20-х роках ХХ ст. почали активно впроваджуватись куточки живої природи, пришкільні навчаль-

но-дослідні ділянки, гуртки юннатів та значна увага приділялась розробці методики закладання дослідів, ведення спостережень, практичних занять. Саме організація робіт на навчально-дослідних ділянках сприяла виробленню практичних вмінь та навичок по вирощуванню рослин та догляду за ними, закладанню дослідів, результати яких допомагали краще засвоїти програмовий матеріал на уроках. Як свідчать результати дослідження, літературні джерела, створення пришкільних дослідних ділянок неодноразово запроваджувалось і скасовувалось офіційними розпорядженнями та наказами Міністерства освіти України. Міністерство освіти і науки України, керівництво шкіл, еколого-натуралістичні центри, вчителі біології останнім часом почали більше звертати уваги на ці проблеми. Свідченням цього є «Положення про навчально-дослідну земельну ділянку загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів» (1996), наказ Міністерства освіти України від 04. 07. 1997 р. «Про відновлення та розвиток навчально-дослідних земельних ділянок у середніх та позашкільних закладах освіти» та оголошений Міністерством освіти України у 1998 р. Всеукраїнський конкурс навчально-дослідних земельних ділянок [15 — 17]. Проте у програмі з біології (2001 р.) практичні роботи на пришкільній ділянці окремо не виділені. Хоча у програмі зазначено, що «спілкування учнів з природою на екскурсіях, під час виконання літніх завдань, позаурочних і позакласних видів робіт, вирощування рослин на навчально-дослідній ділянці створює умови для розвитку в учнів почуття прекрасного, любові до рідної землі, сприяє формуванню в них відповідального ставлення до природи й усвідомлення місця людини в біосфері» [12, с. 12–13].

Організація куточка живої природи дасть змогу школярам продовжити спостереження над організмами, розпочаті в природі під час екскурсій, провести найпростіші досліді, набути вмінь та навичок по догляду за рослинами і тваринами, використовувати «живий» матеріал при вивченні біології в зимовий період. Організація робіт у куточку живої природи та на пришкільній навчально-дослідній ділянці, на наш погляд, також дає змогу реалізувати ідею зв'язку теорії з практикою, що пропагувались у викладанні біології 20–30-х рр. ХХ ст. Під час вивчення біології учні мають отримати не тільки теоретичні знання, але й навчитись використовувати їх на практиці, зокрема, вміти вирощувати сільськогос-

подарські та кімнатні рослини (посів, посадка, прополовання, удобрення, щеплення тощо), доглядати за домашніми тваринами, вести боротьбу з шкідниками та ін.

Не менш актуальною на сучасному етапі є також проблема організації гурткової роботи з біології. Заняття в гуртках юних натуралістів дають змогу учням, які проявляють особливий інтерес до біології, реалізувати свої задуми, поглиблювати і розширювати знання, вдосконалювати вміння вести спостереження, виготовляти наочні посібники, працювати з визначниками, науковою літературою та довідниками, готувати наукові доповіді тощо. На превеликий жаль, куточки живої природи, пришкільні навчально-дослідні ділянки, гуртки юннатів є рідкісним явищем в сучасній школі.

У 20-х роках минулого століття у викладанні природничих дисциплін значного поширення набув дослідницький метод. Учні набували знань шляхом виконання самостійних дослідницьких завдань під час лабораторно-практичних робіт, занять на пришкільній навчально-дослідній ділянці, в куточку живої природи, під час проведення екскурсій. На сучасному етапі також приділяється значна увага розвитку дослідницької роботи школярів в позаурочний час. Свідченням цього є діяльність малої академії наук України (МАНУ), щорічний Всеукраїнський конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАНУ, діяльність Всеукраїнської біологічної заочної школи талановитої молоді. Міністерством освіти і науки України, Національним еколого-натуралістичним центром спільно з іншими науковими установами та організаціями започатковані різні акції, конкурси, масові заходи, метою яких є розвиток дослідницької роботи, виявлення кращого досвіду науково-практичної та експериментальної діяльності учнівської молоді. Але, на жаль, у навчальному процесі використання дослідницьких методів роботи є недостатнім, хоча у програмі з біології (2001) наголошується на тому, що слід «...відавати перевагу методам самостійного здобуття знань, методам, спрямованим на реалізацію принципу активності навчання» [12, с. 12].

Цінною і прийнятною для сучасної школи, на наш погляд, є ідея вивчення біологічного матеріалу у формі природних угруповань, яка активно пропагувалась у 20-х рр. професором О. Т. Буддовським. Ним була також запропонована ідея побудо-

ви шкільного курсу біології за екологічним принципом, на основі функціональної залежності організму від навколишнього середовища, з'ясування впливу довкілля на організм, виявлення причинних зв'язків між явищами природи, а не на основі сухого систематичного матеріалу. Функціональний підхід до вивчення біологічного матеріалу закладений і в сучасній програмі (2001). Так, у «Пояснювальній записці» зазначено, що «функціональний підхід до вивчення живих організмів дає змогу скоротити морфологічні й анатомічні відомості та більше уваги приділити вивченню процесів життєдіяльності організмів різних царств живої природи» [12, с. 6].

У викладанні біології 20–30-х рр. широко реалізовувався крайзнавчий принцип: вивчення будови і процесів життєдіяльності рослинних та тваринних організмів рекомендувалось здійснювати на основі місцевих об'єктів. Цей принцип закладений і в сучасній програмі (2001), де зазначено, що «програма дає право вчителю творчо підходити до реалізації її змісту, добирати об'єкти для вивчення та включати в зміст освіти приклади зі свого регіону» [12, с. 8].

Постановою Міністерства освіти і науки України №1/9–97 від 07.03.2001 р. «Про порядок проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів» в школах для учнів 5–8 та 10-х класів була запроваджена літня навчальна практика та екскурсії. Мета навчальної практики та екскурсій — «реалізація завдань загальної середньої освіти щодо посилення практичної спрямованості навчально-виховного процесу, професійно-орієнтаційної роботи з учнями, підготовки їх до активної трудової діяльності, залучення до суспільно корисної праці» [18]. На наш погляд, завдання даної практики перекликаються з завданнями літньої кампанії, яка діяла в школах України у 20-х рр. ХХ ст. Школярі продовжували вивчення природознавства шляхом організації літніх спостережень та екскурсій, а також приймали участь у сільськогосподарських роботах.

Ми вважаємо цінним і актуальним для сучасної школи досвід виконання учнями домашніх завдань з біології у 20–30-х рр. ХХ ст. Учням задавали завдання творчого характеру, які вимагали не тільки перечитування чи вивчення тексту підручника, але і ведення спостережень в природі і куточку живої природи та їх запису, закладання дослідів, ведення календаря природи, збору

об'єктів та виготовлення колекцій, гербаріїв, виготовлення наочності і роздаткового матеріалу тощо. Якраз цього, на нашу думку, не вистачає сучасній школі.

Значна увага на той час приділялась вивченню природознавства в школі. Про це свідчить кількість годин (до 4), які виділялись навчальними планами на вивчення природознавства, що є дуже актуальним для сучасної школи.

Сьогодні знайшли своє втілення в програмах «Довкілля» і окремі принципи побудови комплексних програм, запроваджених у другій половині 20-х років ХХ ст. Так, програма «Довкілля», розроблена колективом лабораторії інтеграції змісту шкільної освіти Інституту педагогіки АПН України під керівництвом академіка АПН України В. Р. Ільченка, побудована за галузевим принципом інтеграції і об'єднує знання з біології, хімії, фізичної географії, астрономії, фізики, екології, валеології [19]. Комплексні програми 20-х — початку 30-х років також містили елементи інтеграції, але поєднання матеріалу з різних предметів носило штучний характер. Програма «Довкілля» ввібрала в себе такі позитивні риси комплексних програм, як прагнення наблизити шкільну біологію до життя, здійснити міжпредметні зв'язки, ввести елементи краєзнавства, розширити самостійну роботу учнів, розвивати творчість і самодіяльність школярів.

Слід зауважити, що, крім позитивного досвіду, у побудові шкільного курсу біології та в методиці його викладання у 20–30-х роках ХХ століття були і негативні моменти, яких слід уникати в сучасній школі. До них можна віднести: надмірне захоплення лабораторними роботами, що пов'язані з анатомуванням тварин, з проведенням дослідів над собою, що є неестетичним, неестетичним і негігієнічним; універсалізація дослідницького методу і недооцінка ролі інших методів, особливо словесних; запровадження «виробничого ухилу» у викладання природознавства, що призвело до заміни біологічного матеріалу агрономією та зоотехнією; надмірна заполітизованість курсу природознавства, що було обумовлено вимогами суспільства (вчителі обов'язково мали знайомити учнів на уроках біології з рішеннями партії та уряду, успіхами соціалістичного будівництва та ін.); об'єктом вивчення була трудова діяльність людини, а природа розглядалась як об'єкт людської праці. Одним із завдань, що ставилось перед курсом природознавства, було навчити дитину опановувати природу, вивчати можливості її використання.

Отже, викладене вище свідчить про необхідність та можливості використання методичних ідей 20–30-х рр. ХХ ст. у побудові сучасного шкільного курсу біології та методиці його навчання, зокрема: вимог до шкільного підручника з природознавства; позитивного досвіду побудови робочих книг з природознавства 20-х — початку 30-х років ХХ ст.; шляхів поліпшення викладання біології; ідей побудови шкільного курсу біології за принципом сезонності та екологічним принципом, на основі вивчення біологічного матеріалу у формі природних угруповань; зв'язку теорії з практикою; використання лабораторно-практичних робіт, екскурсій в процесі викладання; організації позаурочної та позашкільної роботи з біології; дослідницької роботи школярів; реалізації краєзнавчого принципу в процесі викладання; намагання надати творчого характеру домашнім завданням; використання наочних посібників, демонстрування дослідів.

На перспективу потребують вивчення наслідки використання та впливу ідей 20–30-х рр. на підвищення ефективності навчально-виховного процесу з біології в сучасній школі.

Література

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття).— К.: Райдуга, 1994.— 61 с.
2. *Кузьмич Л. В.* Розвиток математики та методики її навчання у південному регіоні України (кінець ХІХ — початок ХХ століття): Дис... канд. пед. наук: 13.00.02.— Херсон, 1998.— 204 с.
3. *Овчарук О. В.* Розвиток музично-педагогічної думки в Україні на початку ХХ століття (1905 — 1925 рр.): Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02/ Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова.— К., 2001.— 20 с.
4. *Садова Т. А.* Становлення і розвиток вітчизняної дошкільної лінгводидактики (друга половина ХІХ — перша половина ХХ століття): Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського.— Одеса, 1997.— 24 с.
5. *Самоплавська Т. О.* Елементи інтегративного підходу до викладання історії в школі, 20-х років // Педагогіка і психологія.— 1995.— № 3.— С. 182–190.
6. *Ступарик Б. М.* Національна ідея в працях українських педагогів 20 — 30-х рр. ХХ ст. // Педагогіка і психологія.— 1997.— № 3.— С. 166–176.

7. Гончар О. Д. Зародження і розвиток природознавчих методичних ідей в Україні в XVII столітті // Становлення особистості вчителя біології в процесі вищої педагогічної освіти: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 13–15 травня 1998 р.— Науково-методичний вісник — К.:УДЕНЦ.—1999.— № 3.— С. 37–39.

8. Логінова Л. Є. Із історії застосування наочних посібників з природознавства // Методика викладання біології і хімії: Республіканський науково-методичний збірник.— К.: Радянська школа.— 1973.— Випуск II.— С. 61–66.

9. Міщук Н. Й., Степанюк А. В. Основні тенденції розвитку шкільної біологічної освіти (поч. XX ст.— 1995 р.) // Педагогіка і психологія.— 1997.— № 1.— С. 231–239.

10. Середенко Е. В. До історії викладання природознавства в школах України // Методика викладання біологічних наук: Республіканський науково-методичний збірник.— К.: Радянська школа.— 1967.— Випуск 3.— С. 47–54.

11. Старікова Л. П. Питання розвитку факультативних курсів біологічного циклу в історії загальноосвітньої школи України (60 — 80-ті р. р.): Автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.01 / Харківський пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди.— Харків, 1994.— 23 с.

12. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Біологія 6–11 класи.— К.: Шкільний світ, 2001.— 143 с.

13. Підрушна О. Природознавство в школі // Комуністична освіта.— 1935.— № 1.— С. 48–56.

14. Зоологія в середній школі: Методичний збірник / За ред. В. М. Хіміча.— К.: Радянська школа, 1936.— 59 с.

15. Положення про навчально-дослідну земельну ділянку загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів // Інформаційний збірник Міністерства освіти України.— 1996.— № 14.— С. 3–10.

16. Про відновлення та розвиток навчально-дослідних земельних ділянок у середніх та позашкільних закладах освіти. Наказ Міністерства освіти України // Інформаційний збірник Міністерства освіти України.— 1997.— № 21.— С. 23–25.

17. Інформаційний лист Міністерства освіти України про оголошення Всеукраїнського конкурсу навчально-дослідних земельних ділянок // Інформаційний збірник Міністерства освіти України.— 1998.— № 11.— С. 22–25.

18. Про порядок проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України.— 2001.— № 6.— С. 26–30.

19. Програми для середньої загальноосвітньої школи. Природознавство. Довкілля. Фізика. Хімія. Біологія. Еволюція природничо-наукової картини світу.— К.: Перун, 1996.— 230 с.

Анотація

В статті розглядаються ідеї методики преподавання біології в Україні 20–30-х років ХХ ст., можливості їх використання при побудові шкільного курсу біології і методики його преподавання в сучасній школі.

М. О. Сова

*Національний педагогічний
університет імені М. Драгоманова*

ВИВЧЕННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПОЛІХУДОЖНЬОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ

Сучасні тенденції поліхудожнього розвитку молоді пов'язані зі змінами в освітніх процесах, котрі покликані наповнити її культуроцентричними і гуманістичними ідеями. Йдеться про втілення тих парадигм, реалізація яких передбачає культуроконтекстний розвиток особистості у процесі пізнання мистецтва, а саме: глобально-історичної — спрямованої на розвиток інтегрального загальнопланетарного мислення як процесу створення моделей художнього універсуму (Ю. Солодовніков); гуманістично-феноменологічної — сутність якої вбачається у формуванні цілісності особистості, її універсальних здібностей та самовираження на основі інтеграції мистецтв через моделювання поліхудожнього образу та його інтерпретації в мистецькій діяльності (Т. Пеня, А. Шинкаренко); ноосферно-екологічної — покликаної трансформувати полікультурний простір освіти згідно зі змінами, принесеними людьми у світ (Г. Тарасенко, Б. Юсов); культуротворчої — що розглядає художньо-освітній процес як спосіб входження людини у цілісне буття культури, осягнення індивідуального смислу життя через відношення до різних видів художньої творчості і взаємозв'язки між ними (Г. Падалка, О. Щолокова).

Наука і сучасність

Том XXXVII

Збірник наукових праць

Відповідальний редактор

Шкіль Микола Іванович

Заступник відповідального редактора

Дмитренко Петро Васильович

Відповідальні секретарі

Скоробогатько Надія Михайлівна та Ковчина Ірина Михайлівна

Педагогічні та філологічні науки

Віддруковано з оригіналів. Видавництво «Логос».
Підписано до друку 03. 06.2003. Формат 60x84 /16
Друк офсетний. Гарнітура літературна
Наклад 100 прим. Зам. № 61-2003

Розповсюджується безкоштовно